

метеорологічних умов лісова газо-пилрозахисна смуга із штучно створеними (спроєкованими) фітоценотичними нішами (лакунарними порожнинками) [4] на ~8-9% є загалом більш ефективною за типову конструкцію лісосмуги. При цьому, рівень захисту пришляхових територій від пилових забруднювачів за умови застосування запропонованої конструкції захисної лісосмуги підвищується на ~30%.

Список використаних джерел

1. Инженерная экология [Текст] : учеб. / под ред. проф. В. Т. Медведева. – М. : Гардарики, 2002. – 687 с.
2. Шелудченко, Л. С. Конструкційна реалізація модельного проекту лісової газо-пилрозахисної смуги автошляхової мережі [Текст] / Л. С. Шелудченко // Зб. наук. праць ПДАТУ: Спец. вип. до VI наук.-практ. конф. «Сучасні проблеми балансованого природокористування». – Кам'янець-Подільський: ПДАТУ, 2011. – С. 179-82.
3. Шмандій, В. М. Управління природоохоронною діяльністю [Текст] / В. М. Шмандій, І. О. Солошич. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 296 с.
4. Шелудченко, Л. С. Аналітичне обґрунтування параметрів лакунарності лісових газо-пилрозахисних смуг автомобільних доріг [Текст] / Л. С. Шелудченко, Б. А. Шелудченко, С. В. Вознюк // Наук.-техн. журнал «Екологічна безпека та збалансоване ресурсокористування» Спец. вип. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2014. – С. 56-60.

Ясінецька Ірина

д.е.н., доцент, завідувач кафедри

Трач Іван

к.с.-г.н., асистент

Кушнірук Тетяна

к.с.-г.н., асистент

Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ТА РОЗВИТКУ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН ПЕРЕДУМОВА ВПРОВАДЖЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО ЗЕМЛЕГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

В умовах формування ринку землі в Україні значний інтерес для дослідження являє собою проблема трансформації суспільних відносин, що складаються стосовно володіння, користування та розпорядження земельними ресурсами на основі ринкових методів господарювання та відповідно до концепції сталого розвитку, узгодження приватних і суспільних інтересів при прийнятті управлінських рішень. Зважаючи на недосконалість екологічного і земельного нормативно-правового регулювання та нестабільність політичної ситуації у державі особливо актуальною стає проблема збереження, раціонального використання та охорони земель різного цільового призначення в Україні. Але попри те, що окремі методи та інструменти механізмів управління земельними відносинами впроваджені у практику господарювання у різних галузях національної економіки, на різних управлінських рівнях, на сьогодні відсутнє системне розуміння структури механізмів розвитку

земельних відносин. Отже, особливої актуальності набувають дослідження у напрямі формування та реалізації механізмів розвитку земельних відносин.

Управління земельними ресурсами не ефективно без створення необхідних механізмів збалансованого землекористування, що включає конкретний інструментарій для забезпечення умов сталості при використанні одного з основних національних багатств нашої країни – землі [2].

У цілому чинний Земельний кодекс України створив широку законодавчу основу для вирішення проблем, які виникають у процесі реформування земельних відносин. Водночас даним кодексом не були охоплені всі питання, пов'язані з регулюванням земельних відносин, і для його доповнення та створення необхідної законодавчої бази передбачено розробку та прийняття значної кількості законів, в першу чергу щодо функціонування ринку земель, використання земель природно-заповідного фонду, природоохоронного, рекреаційного, оздоровчого, історико-культурного призначення тощо.

Передумовою формування системи раціонального землекористування можуть бути лише глибинні перетворення відносин економічної структури суспільства – відносин власності на землю [4].

Одним з найважливіших завдань сучасного етапу розвитку земельних відносин та земельної реформи в Україні є законодавчо-нормативне забезпечення та повноцінне формування ринку землі, без якого навряд чи можна сподіватися на позитивні зрушення в напрямі раціонального використання та охорони земельних ресурсів. Але починати формувати ринок необхідно з перетворення суспільної думки, із трансформації психологічно усталених поглядів на землю як на об'єкт товарно-грошових відносин. Селянину необхідно усвідомити, що земельний пай, який він не може повноцінно обробляти з ряду об'єктивних і суб'єктивних причин, повинен мати ефективного землекористувача, що враховує в реалізації своїх цілей і суспільні інтереси.

Процес удосконалення земельних відносин в Україні потребує наукового обґрунтування механізму їх розвитку, що передбачає визначення та конкретизацію набору інструментів і методів здійснення заходів, спрямованих на раціональне землекористування та охорону природно-ресурсної сфери. Таким чином, вдосконалення земельних відносин повинне здійснюватися на узгодженні найважливіших складових механізму їх розвитку, що передбачає врахування фактору збалансованості на державному, регіональному та місцевому рівнях відповідно до основоположних принципів сталого розвитку. Це потребує подальшого вдосконалення законодавства, соціальних, економічних та екологічних чинників для формування таких відносин, які дають змогу наступним поколінням так само повноцінно та ефективно використовувати унікальний природний ресурс – українські землі. Отже, подальший розвиток земельних відносин повинен здійснюватися за допомогою адміністративно-правового, економічного та організаційного механізмів.

Адміністративно-правовий механізм розвитку земельних відносин об'єднує групу інструментів прямого впливу на суспільні відносини щодо володіння, розпорядження, використання, охорони і відтворення земельних ресурсів, а саме: нормативно-правові, інституціональні, дозвільні, адміністративно-контролюючі. Основною перевагою застосування таких інструментів є безпосередній та цілеспрямований вплив на суб'єкта механізму земельних відносин, його стан або

діяльність [3].

Адміністративно-правовим методам та інструментам характерні недоліки, зокрема відсутність гнучкості та швидкої реактивності на динаміку суб'єкта та об'єкта земельних відносин, відсутність ефекту стимулювання інноваційного розвитку. Отже, адміністративно-правовий механізм розвитку земельних відносин передбачає встановлення рамок і "правил" взаємодії суб'єктів земельних відносин, а також регламентацію процесів використання, володіння й відтворення земельних ресурсів.

Організаційний механізм розвитку земельних відносин включає в себе комплекс землевпорядних, планувальних інструментів та інструментів інституціоналізації структури управління. Цей комплекс забезпечує здійснення впорядкування та регулювання земельних відносин у рамках концепції сталого розвитку суспільних відносин.

Як інструмент організаційного механізму землеустрій становить сукупність соціально-економічних й екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин і раціональної організації території адміністративно-територіальних утворень, суб'єктів господарювання, що здійснюються під впливом суспільно-виробничих відносин і розвитку продуктивних сил.

Економічний механізм розвитку земельних відносин визначає економічні важелі та фінансові інструменти забезпечення розбудови системи земельних відносин на національному, регіональному та місцевому рівнях з метою економічного обґрунтування конкретних заходів, спрямованих на раціональне використання та відтворення землересурсної сфери країни. Серед інструментів економічного механізму можемо виділити наступні: економічне стимулювання, ринкові, кредитно-іпотечні, фіскально-бюджетні. Інструменти економічного стимулювання є одними з найбільш вагомих важелів заохочення землекористувачів до ефективного використання та охорони земельних ресурсів. Вони характеризуються системою заходів економічного впливу, спрямованих на реалізацію земельної політики держави, забезпечення прав землевласників і землекористувачів, встановлення соціально справедливих платежів за землю, економічне спонукання до раціонального й ефективного землекористування.

Отже, одним з основних напрямів формування та розбудови системи збалансованого землекористування є удосконалення механізмів розвитку земельних відносин, що полягає у визначенні адміністративно-правового, організаційного та економічного механізмів із конкретним набором інструментів для підвищення екологічного, економічного та соціального ефекту в землересурсній сфері. Механізми розвитку земельних відносин являють собою інтегровану сукупність, систему, вони тісно взаємопов'язані, проте зберігають своє індивідуальне значення і мають кінцеву екологічну і соціальну мету, а отже, є екологічно і соціально спрямованими відповідно до концепції сталого розвитку. Ці механізми дозволяють вирішити важливі проблеми в економічному, екологічному та соціальному аспектах суспільних відносин щодо володіння, використання, охорони і відтворення земель в Україні, а саме: вдосконалення нормативно-правової бази регулювання земельних відносин; проведення загальної інвентаризації території держави; підвищення рівня землевпорядного забезпечення проведення земельної реформи; повне розмежування повноважень органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо

управління земельними відносинами; консолідація та недопущення подальшої парцеляції земель сільськогосподарського призначення, наданих для ведення товарного сільськогосподарського виробництва; вдосконалення механізму економічного стимулювання раціонального використання, охорони і відтворення земель незалежно від форм власності та цільового призначення. Удосконалення відносин власності на основі вдосконаленого механізму неодмінно приведе до позитивних зрушень у системі охорони та відтворення земельних ресурсів. З економічної точки зору, має підвищитись інвестиційна привабливість сільськогосподарського землекористування, а завдяки більш раціональному використанню природно-ресурсного потенціалу земель зросте ефективність виробництва.

Список використаних джерел

1. Мартин, А. Г. Стан земельних відносин як стримуючий фактор розвитку продуктивних сил України [Текст] / А. Г. Мартин, Т. О. Євсюков // Матеріали міжнародної наукової конференції, (м.Київ, 20 березня 2009 р) / НАН України. – К.: Вид-во РВПС України, 2009. – Ч. 3 – С. 289-292.
2. Механізми управління земельними відносинами в контексті забезпечення сталого розвитку [Текст] / Ш. І. Ібатуллін, О. В. Степенко, О. В. Сакаль [та ін.]. – К.: Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2012. – 52 с.
3. Новаковський, Л. Я. Регіональна земельна політика [Текст] / Л. Я. Новаковський, М. І. Шквир. – К.: Урожай, 2006. – 136с.
4. Природно-ресурсна сфера України: проблеми сталого розвитку та трансформацій [Текст] / за заг. ред. Б. М. Данилишина. – К.: ЗАТ «Нічлава», 2006. – 704 с.

